

Uchwała Nr XXVII.166.2026

Rady Gminy Raciąż

z dnia 30 marca 2026 r.

w sprawie stanowiska dotyczącego zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§1. Rada Gminy w Raciążu wyraża stanowisko w sprawie zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Stanowisko, o którym mowa w §1, kieruje się do:

- 1) Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Prezesa Rady Ministrów,
- 3) Ministra Rodziny i Polityki Społecznej,
- 4) Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 5) Marszałka Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
- 6) Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej,
- 7) Posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa mazowieckiego,
- 8) Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej z Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej oraz Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej,
- 9) Senatorów Rzeczypospolitej Polskiej z terenu województwa mazowieckiego,
- 10) Samorządów gminnych z terenu województwa mazowieckiego,
- 11) Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- 12) Unii Miasteczek Polskich,
- 13) Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej,
- 14) Związku Miast Polski.

§3. Wykonanie powierza się Przewodniczącemu Rady Gminy Raciąż.

§4. Uchwała wchodzi z życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Mateusz Pieniak

Stanowisko

w sprawie stanowiska dotyczącego zmiany przepisów prawa w zakresie ponoszenia przez gminy kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz możliwości egzekwowania tych opłat.

Zgodnie z art. 61 ust. 1–3 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.) obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

1. mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
2. małżonek, zstępni przed wstępnymi,
3. gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Mieszkaniec domu pomocy społecznej ponosi odpłatność za pobyt w wysokości nie wyższej niż 70% swojego dochodu. W sytuacji, gdy opłata ta nie pokrywa pełnego kosztu pobytu, pozostałą część kosztów ponosi gmina kierująca mieszkańca do domu pomocy społecznej.

W przypadku niewywiązywania się osób zobowiązanych z obowiązku wnoszenia opłat, gmina ponosi koszty zastępczo, przy czym wydatki te podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Jednocześnie, zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, obowiązek zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej spoczywa na:

1. osobie i rodzinie korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej,
2. spadkobiercy osoby korzystającej ze świadczeń – z masy spadkowej,
3. małżonku oraz zstępnych przed wstępnymi osoby korzystającej ze świadczeń – w przypadku, gdy nie dokonano zwrotu wydatków przez osobę lub spadkobiercę.

Dotychczasowe przepisy umożliwiają dochodzenie przez gminę zwrotu wydatków z masy spadkowej jedynie w sytuacji, gdy osoba zobowiązana do ponoszenia odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej nie wywiązywała się z tego obowiązku.

Jednocześnie obowiązujące regulacje prawne nie umożliwiają gminie dochodzenia zwrotu wydatków w sytuacji, gdy mieszkaniec domu pomocy społecznej wywiązywał się ze swojego obowiązku wnoszenia opłaty w wysokości 70% dochodu, lecz kwota ta nie pokrywała pełnego kosztu utrzymania w domu pomocy społecznej.

W praktyce oznacza to, że znaczną część kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej ponoszą gminy. W wielu przypadkach osoby kierowane do DPS posiadają niewielkie dochody, lecz jednocześnie dysponują majątkiem, który po ich śmierci przechodzi na spadkobierców, którzy nie partycypowali w kosztach utrzymania tej osoby w domu pomocy społecznej.

Jednocześnie pobyt w domu pomocy społecznej trwa często wiele lat, a rosnące koszty utrzymania w tych placówkach stanowią coraz większe obciążenie dla budżetów gmin.

W ocenie Rady Gminy Raciąż obecny stan prawny wymaga zmiany poprzez wprowadzenie rozwiązań umożliwiających dochodzenie przez gminy zwrotu części wydatków poniesionych na finansowanie pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej.

W związku z powyższym Rada Gminy Raciąż apeluje o podjęcie działań legislacyjnych polegających w szczególności na:

1. wprowadzeniu możliwości dochodzenia przez gminę z masy spadkowej mieszkańca domu pomocy społecznej zwrotu wydatków poniesionych przez gminę na pokrycie różnicy pomiędzy średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatą wnoszoną przez mieszkańca,
2. wprowadzeniu rozwiązań prawnych umożliwiających bardziej efektywne egzekwowanie należności z tytułu odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Rada Gminy Raciąż zwraca się do organów władzy ustawodawczej i wykonawczej o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do zmiany obowiązujących przepisów prawa w powyższym zakresie.